

Lezing door
ds. G.D. Kamphuis

Tekst van de lezing die is gehouden
tijdens de regionale avond belegd
door de Gereformeerde Bond
op 29 januari 2004 in Oude Tonge

De kerk gaat door heftige stormen. Die stormen worden u hier op Flakkee niet bespaard. En eerlijk is eerlijk: het is echt te begrijpen. We lijden er allemaal aan: u en ik. We zijn door onze hervormde kerk gebracht op een weg die wij niet begeerden. Waarover wij in ons geweten bezwaard zijn. Waartegen we voortdurend hebben geprotesteerd. De weg naar de fusie van kerken en het fusiebesluit hebben ons diep, emotioneel geraakt.

En voor grote vragen gesteld. De kerk keert niet terug tot haar wortels. Er is geen sprake van terugkeer tot de levende God. De spanning is een vreemde spanning. We leven in de schaduw van een kerkvereniging, maar leven we ook in de schaduw van een nieuwe breuk? In gemeenten, in families en zelfs in gezinnen lopen de spanningen hoog op. Gesprekken zijn vol emotie, vol vuur en vol hartstocht. Hoe vaak zou in deze weken de zon al niet ondergegaan zijn over onze toorn? De kloven zijn dieper, de tegenstellingen groter geworden, onderlinge verdachtmakingen onrustbarend toegenomen. Hoeveel woorden zijn er al niet gezegd die de toets van de heilige God niet kunnen doorstaan? Waardoor de Geest van Christus wordt bedroefd, waardoor Hij zou kunnen wijken. Het is mijn vurig gebed dat de Heere Zelf vanavond bij ons zal zijn door Zijn Woord en Zijn Geest.

Wij beseffen goed dat deze avond in dat licht ook heel kwetsbaar is. Zomaar vallen donkere schaduwen over ons en over ons gesprek. Toch menen we dat het goed is om elkaar te ontmoeten:

1. Daar is door velen nadrukkelijk om gevraagd.
2. Juist nu we zo door crises gaan moeten we samen in gesprek zijn en blijven.
3. Deze ontmoeting mag ook iets hebben van het proeven van de diepste motieven van elkaar.
4. Omdat we ons als hervormd-gereformeerden altijd geroepen hebben geweten om een ernstig zieke kerk te dienen met het getuigenis van het heilig Evangelie van God. We wisten ons door de Heere geroepen om in die brede volkskerk te staan: belijdend en getuigend! Verbreiden en verdedigen van de waarheid van het heilig Woord van onze God.
5. Het kan en mag in Christus' gemeente toch niet zo zijn dat broeders in één kerkenraad, door de gemeente en mitsdien door God geroepen, straks de broederband verbreken? Het kan toch niet zo zijn dat in deze donkere en God vergeten tijd gemeenten van Christus uit elkaar gescheurd worden. Het kan toch niet zo zijn dat Avondmaalstafels verbroken worden. Dat Christus' lichaam weer gescheurd wordt. Dat we elkaar niet meer aankijken maar afschrijven en veroordelen. Wij behoren tot de kerk in goede en kwade dagen. Wij behoren tot de kerk in haar gehoorzaamheid maar evenzeer in haar ontrouw. In haar hoogte- maar ook in haar dieptepunten. In haar gezond en bijbels kerkelijk leven maar ook als we slechts over een genootschap kunnen spreken, en de trekken van de ware kerk steeds minder ontdekken.

Bezwaren

Moet ik de ernstige bezwaren die we hebben tegen het SoW-proces opnieuw benoemen? Moet ik u uitleggen dat de kerkorde van de PKN een ernstige verzwakking ten opzichte van de kerkorde van 1951? Kort dan:

1. Gereformeerde belijdenisgeschriften vertonen een grotere rijkdom en dieper inzicht in de Heilige Schrift dan de toegevoegde Augsburgse Confessie. En er zit een ernstig verschil in de visie op met name het Heilig Avondmaal
2. De Leuenberger Konkordie staat niet op één lijn met de belijdenisgeschriften maar staat er nog wel in. Geen leesregel maar ze hoort in een kerkorde gewoon niet thuis.

3. In de Ordinanties van de nieuwe kerkorde staan meerdere momenten die wij afwijzen: volwassendoop en kinderdoop op één lijn, de mogelijkheid tot het zegenen van andere relaties dan het huwelijk, verkiezen van ambtsdragers die geen belijdenis deden enz. Nee, dat doet u niet in uw gemeente, dat hoeft ook niet, maar 't staat wel in de kerkorde.

Kortom: De bezwaren zijn ernstig. Daarom heeft de GB uitgesproken dat ons er alles aan gelegen is om te blijven staan voor een kerk op de grondslag van het gereformeerd belijden. Slechts op de Heilige Schrift en op de gereformeerde belijdenis kunnen en zullen we de kerk als geheel aanspreken. En we bidden de Heere om de genade en de standvastigheid om alles wat daarmee in strijd is te blijven verwerpen.

De 20ste eeuw

De hervormd gereformeerde stroming binnen de kerk heeft de jaren door ontzaggelijk geworsteld met de vragen naar onze plaats in de kerk. Ik zal de 19de eeuw laten rusten. Maar, in de 20ste eeuw bleef de vraag van de Afgescheidenen en van de Dolerenden: “Verlaat de kerk”. Jullie belijden wel dat het je om een gereformeerde kerk gaat, maar ondertussen blijf je deel uit maken van een kerk met vele ongereformeerde elementen. De belijdenis staat wel in de grondslagartikelen maar op een hele zwakke plaats. Dat is ook waar. Daar hebben we mee geworsteld.

In de 2de plaats, zeiden en zeggen mensen uit de Afgescheiden kerken: “Als we kijken hoe de belijdenis in het geheel functioneert, en hoe de onvoorwaardelijke gehoorzaamheid aan het Woord van God functioneert, dan belijden jullie als hervormd-gereformeerden wel met de mond dat het je gaat om een gereformeerde kerk, maar in de praktijk komt er niets van terecht”. Opnieuw: voor een groot deel hadden ze natuurlijk gelijk. Wat kon en kan er veel mee door in de brede, grote hervormde kerk. We kunnen toch niet volhouden dat de NHK nu exclusief gereformeerd is? Waarom heeft iemand als Severijn dan de aanvaarding van de kerkorde aangevochten voor de rechter? Waarom hebben hervormd-gereformeerden tegen gestemd tegen deze kerkorde? Waarom hebben ze gezegd: “onaanvaardbaar”? Zou dat zo zijn dat de NHK exclusief gereformeerd is ... zou dat zo zijn?

Gebleven

Maar, ondanks de zojuist genoemde ernstige bezwaren, bleven hervormd-gereformeerden in de kerk. Want zeiden we: “We weten ons door God daar geroepen en geplaatst”. En we zeiden: “De kerk erkent de belijdenis”.

Door God in haar midden geplaatst konden en kunnen we niet weg. We kunnen de kerk niet laten gaan, we kunnen het volk in de kerk niet laten gaan. De stukken liggen er. Maar, daaronder trekt en trilt en tintelt de lijn van Gods verbondtrouw. God Die Zijn Kerk niet heeft verlaten. God die er dwars door alle gebrokenheid heen werkt. Die in Zijn trouw de kerk niet afschreef ... daarom durfden wij het ook niet. We streden om en we baden om een kerk die haar Heere en Koning gehoorzaamt. Zou die roeping straks voorbij zijn? Kunt u dat geloven?

En nu?

Maar nu kunnen we het geding om een gereformeerde kerk nog wel voeren. Of, of is dat voorbij? Moeten we niet komen tot -zoals iemand het mij schreef- “het stichten van een levende Hervormd Gereformeerde Kerk”. Moeten we de kerk loslaten omdat ze niet meer de sporen van Christus' lichaam vertoont? Omdat ze nu al haar gereformeerde trekken heeft afgelegd? Is nu echt de grens bereikt? Kunnen we het geding nog voeren om de

alleenheerschappij van het Woord, van Christus? Of, is dat voorbij? Is daarmee ook de roeping van hervormd-gereformeerden voorbij en over? Is het ongehoorzaamheid aan Christus om onze plaats in de kerk te blijven innemen: getuigend, belijdend?

Ernst

Ik meen dat de stap die de kerk maakt uitermate pijnlijk is. De fusie is geen terugkeer tot haar oorspronkelijk karakter. De fusie is een vorm van ineen schuiven van kerkelijke structuren zonder werkelijke vernieuwing.

Reorganisatie zonder dat er sprake is van reformatie. Er is sprake van een ernstige vorm van pluraliteit. Waarom we de fusie afwijzen en zeer betreuren.

Schrift

We gaan samen naar de Schrift. En zoeken daar onze antwoorden en keren dan weer terug naar de praktijk van ons kerkelijk leven.

a. Oude Testament

Ten tijde van de koningen stonden afgodsbeelden en vreemde altaren in de tempel. Onder koning Achaz werd het heilig brandofferaltaar van de Heere zelfs terzijde gezet. Verboden om te offeren. De afgoden werden vereerd. Op Gods heilig brandofferaltaar kon niet worden geofferd! Dat raakt de dienst des Heeren tot in haar kern. En de profeten? Ze bleven! Zij bleven preken. Ze bleven op hun post ondanks de afgoden en de vreemde altaren. Ze lieten de kerk van hun dagen niet over aan de donkere machten. Ik las heel kenmerkend: “Zij lieten zich inderdaad niet dwingen, maar zij weken ook geen duimbreed”.

b. Nieuwe Testament

Hoog geeft de apostel Paulus op van de gemeente in Korinthe. Hij noemt haar “de gemeente Gods”, “de geheiligden in Christus Jezus, de geroepen heiligen”. En even verderop: “God is getrouw, door welke gij geroepen zijt tot de gemeenschap van Zijn Zoon Jezus Christus, onze Heere”. Maar, dan ... dan komen we bij de enorme verdeeldheid: gij zijt nog vleselijk! Tussen twee haakjes: dat moeten wij ons aantrekken! Ernstig aantrekken in onze bittere verdeeldheid. En dan komen we bij de ontzagelijke ketterij die in Korinthe is binnengedrongen: de opstanding wordt geloofend, ontkend! Maar God schreef Zijn gemeente niet af. Tegenover de dwaling plaatst Paulus vol heilige hartstocht de boodschap van kruis en opstanding. Tegenover de kracht van de leugen zet hij vurig en nadrukkelijk het heilig Evangelie!

Wie geeft ons een vrijbrief om de kerk te breken waar God Zijn Evangelie laat? Wie geeft ons de geestelijke ruimte om de kerk te laten gaan en haar dus op te geven? Wie geeft ons de geestelijke vrijheid allen los te laten die zich nooit zullen laten uitschrijven? De rand van vele gemeenten, de schare achter en rondom de kerk? En waar blijft onder ons de solidariteit in de schuld met heel de kerk. Ik hoor bittere verwijten naar de synode, onder elkaar. Maar, waar klinkt: “Wij hebben God op 't hoogst misdaan, wij zijn van 't heilspoor afgegaan”. We kunnen niet alleen maar roepen: de synode, de synode. Waar is het medelijden met het verval van heel de kerk?

Binnen de kring van Gods verbond, binnen de kerk wisten en weten we ons door God geroepen om getuigen te zijn van Zijn Evangelie. U hebt toch verwachting van de kracht van

het heilig Woord van God? Of zijn we dat kwijt? Alsof de Heilige geest Zijn profetisch spreken niet laat klinken in de dorre, doodse vlakten en leven kan scheppen in de woestijn.

De kerk verlaat meer en meer de heldere sporen van Wet en Evangelie. Ze krijgt bij tijden meer van een genootschap dan van een kerk overeenkomstig haar hoge roeping. Maar, midden in haar verval staan we met het heilig en heerlijk Evangelie van het kruis. De goddeloze wordt gerechtvaardigd. Dat is Gods vreemde, Gods wonderlijke manier van doen. Daarom is er hoop en uitzicht. Straks zal er veel hervormd kerkelijk leven zijn verdwenen, diverse gemeenten naast elkaar op 't grondvlak, maar in haar midden blijft het wezen van de Kerk zichtbaar en tastbaar. In de bediening van het Woord, van de sacramenten, in de voortgang van het belijden, in de voortgang van het leven met God, de vreze van Zijn Naam. Waar de Heere is, waar Zijn heilig Evangelie is daar kunnen wij ook zijn. Zolang, zolang wij niet worden uitgeworpen. Zolang, zolang ik niet iets hoef te erkennen wat tegen de Heilige Schrift in gaat. Zolang men van mij niet vraagt handelingen te verrichten die strijdig zijn met het Woord en het gebod van de heilige God, van mijn Heere en Koning. Dan zijn we juist geroepen om haar niet te verlaten, de band met haar niet te breken. De Nederlandse Hervormde Kerk verenigt zich met twee andere kerken. Ook dan willen wij de band met deze kerk der vaders niet verbreken. Vanwege de verbondstrouw van de Heere willen we daarin op onze plaats blijven. Ik denk aan de bewogenheid van Christus met de schare: schapen zonder herder. Ik denk aan Hem Die bad voor Zijn vijanden: "Vader, vergeef het hen, want ze weten niet wat ze doen". Dan kunnen wij toch niet meer denken: de Heere wil niets meer met die kerk straks te maken hebben. "Het Woord is de liefelijke oase in de zandwoestijn van de wereld, waar de schapen veilig zijn". (Kohlbrugge).

"Heb medelijden met Sions' gruis", bidden wij onze God. Dan kunnen wij dat gruis toch niet afschrijven en opgeven en laten gaan. Nee, de Heere beloofde niet dat Hij de Nederlandse Hervormde Kerk tot het eind der dagen bewaren zou. Wel dat Hij Zijn Kerk dwars door alle gebrokenheid heen zou bewaren. In de gevaarlijke tijd onder Achab heeft de Heere Zijn Kerk bewaard. Hij deed dat in de periode van het Algemeen Reglement. Hij deed dat in de 19de eeuw, de eeuw van de harde vrijzinnigheid, zou er voor de Heere nu vandaag iets te wonderlijk zijn?

Vragen

Hoe gaat dat in de praktijk? U accepteert dus de leugen? Nee! Er wordt van u en mij ook niet gevraagd met het luthers belijden in te stemmen. Dat is echt een taai misverstand. De Kerk vertoont plurale trekken. Maar, door de Verklaring door de synode ons aangereikt te ondertekenen als gemeente wijst u de pluraliteit volstrekt af. Dat is nu juist wat u voor Gods Aangezicht belooft. Broeder Vergunst gaat daar straks dieper op in. Dus u accepteert de zegening van alternatieve relaties? Nee!! We beloven "In de gemeente zal geen andere levensverbintenis worden ingezegend dan een huwelijk van man en vrouw dat wettig voor de overheid is gesloten". Daar houden we elkaar aan, daar houden we de kerk aan. Laat dat ook weten, steeds weer.

Maar, het kwaad dat in de kerk geschiedt? De ontrouw in de kerk? Dat is toch onmogelijk? Ja, dat is onmogelijk.

God geve ons voortdurend profetische scherpte en priesterlijke bewogenheid om ons daartegen te weer te stellen.

Te verbeteren wat we kunnen en met de woorden van Calvin: "te verdragen wat we niet kunnen verbeteren". Zo blijven we strijden voor een gereformeerde kerk. Dat is zinloos. Ja,

dat zou het zijn ware het niet dat God leeft, dat Zijn Geest leeft, en dat we Zijn belofte hebben dat zelfs de poorten van de hel Zijn kerk niet zullen overweldigen, laat staan SoW.

Omgang met God

Laten we eerlijk tegen elkaar zeggen: “Deze roeping is niet eenvoudig”. We zullen op verschillende momenten het kruis dragen, niet alleen buiten de kerk, maar zelfs binnen het geheel van SoW. Dan gaan we niet met de eer van mensen strijken. We mogen onze Koning dienen door goed en kwaad gerucht. Daarvoor hebben wij wel intensivering nodig van onze omgang met God. Daarvoor hebben we wel nodig ons nadrukkelijk te oefenen in een goed geweten voor God. Daarvoor hebben we ons keer op keer te verdiepen in de Schrift én in de belijdenis van de kerk. Daarvoor hebben we ook elkaar als mensen die trouw willen zijn aan het gereformeerd belijden nodig. Maar het diepst geheim is: het gebed. “Heere, God van onze vaders, bij ons is geen kracht tegen deze grote menigte, wij weten niet wat wij doen zullen, maar onze ogen zijn op U”. Wat dacht u de komende maanden van stille tijd die op deze wijze zal worden gevuld. De stilte na de kerkelijke storm. De stilte van het ootmoedig gebed:

“O grote Christus, eeuwig Licht,
toon ons Uw goedheid en Uw macht
door Uw bescherming in deze kerkelijke nacht”.

Ik sluit met een woord van Calvijn:

“Ik zal nooit besluiten scheuring te maken, als ik niet zie, dat de kerk geheel van de dienst van God en van het Woord der prediking is vervallen”.

ds. G.D. Kamphuis, Amstelveen-Buitenveldert